

หลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความ

Principles of Legal Profession For Lawyers

วัน สุวสนพวงษ์

พระโศภณพัฒนบัณฑิต, ดร., พระมหาบิทร จิตปญโญ, ผศ.ดร."

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงหลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความ ประกอบด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพทนายความ แนววิธีปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นส่วนรวม การประกอบวิชาชีพทนายความเป็นงานที่ต้องใช้กฎหมายเป็นหลัก หากผู้ใช้กฎหมายไม่มีหลักคิดให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมในวิชาชีพแล้ว การใช้กฎหมายก็ย่อมไม่เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน และไม่เกิดประโยชน์กับการอำนวยความสะดวกของรัฐ ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความควรดำรงไว้ซึ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพทนายความ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางกฎหมายอย่างเป็นธรรมตามมาตรฐานสากล และผลของความยุติธรรมของบ้านเมืองควบคู่กันไป ข้อควรประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นทนายความที่ดี คือ ๑) มีคุณธรรมจริยธรรม และ ๒) มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน มรรยาทอันเป็นจริยธรรมในวิชาชีพ ทนายความก็เป็นสิ่งควรปฏิบัติ การปฏิบัติตามหลักวิชาชีพทนายความอย่างถูกต้องครบถ้วน จะทำให้ทนายความมีหลักปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง เป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมและจรรยาในวิชาชีพที่มุ่งเพื่อให้เป็นทนายความที่ดีของประชาชน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในการประกอบวิชาชีพ และเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางวิชาชีพกฎหมายในมาตรฐานที่สูงขึ้น ทนายความที่ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพทนายความได้อย่างครบถ้วนนั้น จะส่งผลให้อื้อประโยชน์และโอกาสแก่อาชีพทนายความ อันส่งผลให้การประกอบวิชาชีพทนายความเป็นสัมมาชีพทรงคุณค่าและคุณประโยชน์อย่างอนันต์ต่อส่วนร่วมสืบไป

คำสำคัญ: นักกฎหมาย, ทนายความ, ความยุติธรรม, จริยธรรม

* นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The purposes of this study are principles of Legal Profession for lawyers including ethics for professional lawyers. The practice of professions which will benefit the public as a whole. A professional lawyer is using the law to prevail. If the law is not a major figure in the framework of ethics and professional. The law would not be fair to the public. And benefits to the justice of the state, so professional lawyer should maintain a professional lawyers for lawyers. Which is guided in performing their duties so that people get the legal services of international standard. Fairly accurate And justice of the country simultaneously. Should practice of the profession. The profession as a lawyer is a good one) and two ethical) responsibility to society and the public. Ethics is the practices. The Professional Ethics The practice of professional lawyers correctly. Lawyers will have to practice their profession properly. To comply with the principles and ethics of the profession that aims to provide a notary public good. For prosperity in the practice. And to provide public services to the legal profession in a higher standard. The lawyers who practice their profession, lawyers fully there. Will result in the benefits and opportunities for career lawyer. The result is a professional lawyer occupations invaluable and useful contribution to infinite future.

Keywords: Lawyer, Attorney, Justice, Ethics.

๑. บทนำ

หลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความ หมายถึง หลักวิชาชีพ หรือจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพทนายความ เป็นกรอบความคิด และวิธีปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพให้เกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นส่วนรวม การประกอบวิชาชีพทนายความ เป็นงานที่ต้องใช้กฎหมายเป็นหลัก หากผู้ใช้กฎหมายไม่มีหลักคิดให้อยู่ในกรอบของ

จริยธรรมในวิชาชีพแล้ว การใช้กฎหมายนั้นย่อมไม่เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน และไม่เกิดประโยชน์กับการอำนวยความสะดวกของรัฐ ฉะนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความควรมีหลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางกฎหมายตามมาตรฐานที่ดี ถูกต้องเป็นธรรม และผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองควบคู่กันไป^๑

---

^๑ พรสวัสดิ์ เพชรแดง, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘, (กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์พิสิทธ์ เซ็นเตอร์, ๒๕๓๕), หน้า ๕๑.

หลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความหรือจริยธรรมในวิชาชีพทนายความนั้นเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพเป็นทนายความที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน โดยปกติถือว่าจริยธรรมในวิชาชีพมีมาตรฐานสูงกว่าข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ การกระทำบางอย่างไม่ผิดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ แต่ถือว่าผิดจริยธรรมในวิชาชีพ การปฏิบัติตามหลักวิชาชีพทนายความอย่างถูกต้องครบถ้วนจะทำให้ทนายความมีหลักปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง เป็นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในวิชาชีพที่มุ่งหมายให้เป็นทนายความที่ดีของประชาชน เพื่อความเจริญรุ่งเรืองในการประกอบวิชาชีพ และเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางวิชาชีพกฎหมายในมาตรฐานที่สูงขึ้น ฉะนั้นทนายความที่ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพทนายความอย่างครบถ้วนจะไม่มีโอกาสกระทำผิดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความได้เลย

๒. วัตถุประสงค์

บทความนี้ผู้เขียนมีความประสงค์จะเสนอแนวทางแก่ทนายความเพื่อช่วยเหลือลูกความตามกฎหมาย หรือการรักษาประโยชน์ของลูกความตามกฎหมาย อีกทั้งจะได้อธิบายให้เห็นถึงหน้าที่ของ

ทนายความที่จะต้องผดุงความยุติธรรมและรักษาความยุติธรรม และให้เกิดมีในสังคม

๓. ความสำคัญของวิชาชีพนักกฎหมาย

ปัญหาของคำว่าวิชาชีพ ซึ่งแปลมาจาก Profession หมายถึง “อาชีพ โดยเฉพาะอาชีพที่ต้องมีการศึกษาขั้นสูงและมีการฝึกอบรมเป็นพิเศษ เช่น กฎหมาย สถาปัตยกรรม แพทย์ การศาสนา” หรือหมายความถึงกลุ่มบุคคลที่ประกอบวิชาชีพได้ โดยเฉพาะก็ได้^๒

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายอาญาดังกล่าว ยังไม่ได้เนื้อหาสาระที่แท้จริงของคำว่าวิชาชีพ เพราะเป็นเรื่องกำหนดความรับผิดชอบเพื่อปกป้องสิ่งที่กฎหมายคุ้มครอง^๓ ในแง่เกี่ยวข้องกับอันตรายต่อคนจำนวนมาก (มาตรา ๒๒๗) หรือเกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือของการใช้เป็นหลักฐาน (มาตรา ๒๖๙) หรือการก่ออันตรายต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคล (มาตรา ๓๒๔) จึงพอเห็นเค้าลางของคำว่าวิชาชีพได้บ้าง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากความเป็นมาของวิชาชีพ ที่มาจากงานด้านศาสนาในยุโรปนั้น พอจะได้สาระของวิชาชีพมีคติดอยู่สามประการ คือ ๑) เป็นองค์การ ๒) มีการศึกษาอบรมในวิชาการ และ ๓) มีเจตนารมณ์เพื่อบริการประชาชน ทั้งสามประการเป็นสาระสำคัญที่จะขาด

^๒ จิตติ ดิงสัทย์, *หลักวิชาชีพนักกฎหมาย*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒-๒๓.

^๓ คณิต ญ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๒๔-๒๓๓.

เสียมิได้ ต่อมาเมื่อวิชาชีพกฎหมายเป็นเรื่องทำ
กิจการแทนผู้อื่นจัดการทรัพย์สินและบางกรณีถึง
กับกุมชะตาชีวิตของเขาเหล่านั้น โดยถือเป็นเจ้าของ
หน้าที่ของศาลส่วนหนึ่งด้วยการประกอบวิชาชีพ
ทนายความเป็นการใช้ความคิด เป็นงานที่ต้องได้
รับการศึกษาอบรมในวิชากฎหมายมาโดยเฉพาะ
นอกจากนี้ ยังต้องฝึกฝนอบรมในวิธีปฏิบัติเป็นเวลานาน
บุคคลที่ไม่ได้เป็นทนายความไม่สามารถปฏิบัติ
หน้าที่ช่วยเหลือลูกความตามกฎหมายเช่นเดียวกับ
ทนายความได้ งานวิชาชีพทนายความจึงถือว่าการ
ให้บริการวิชาชีพกฎหมายที่สาธารณชนความสำเร็จ
ของงานไม่ใช่การชนะคดี แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่
ให้เกิดประโยชน์กับลูกความตามกฎหมายเท่านั้น

การให้ความช่วยเหลือลูกความตาม
กฎหมาย หรือการรักษาประโยชน์ของลูกความตาม
กฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของทนายความ^๔

ความสัมพันธ์ของลูกความกับทนายความ
นั้น จะเริ่มขึ้นตั้งแต่ทนายความรับเป็นทนายความ
ในคดีที่ลูกความมอบหมาย การเข้ารับหน้าที่ของ
ทนายความในกรณีดังกล่าวนี้มีนักกฎหมายหลาย
ท่านให้ความเห็นว่า เป็นสัญญาจ้างทำของตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ แต่
เมื่อพิจารณาตามหลักวิชาชีพทนายความ การเข้า
รับหน้าที่ของทนายความเป็นการให้บริการทาง
วิชาชีพกฎหมาย โดยหลักวิชาชีพทนายความนั้น
การประกอบวิชาชีพไม่มีลักษณะเป็นสัญญาในทาง
พาณิชย์ ไม่มีลักษณะเป็นการค้าหรือหากำไร ไม่ใช่
สัญญาต่างตอบแทนที่มีหนี้ต่างตอบแทนระหว่าง

ลูกความและทนายความว่า ถ้าลูกความไม่จ่ายค่า
ตอบแทนแล้วผู้ให้บริการด้านกฎหมายโดยวิชาชีพ
ทนายก็จะไม่ปฏิบัติหน้าที่นั้น แต่การประกอบ
วิชาชีพทนายความเป็นการทำเพื่อประโยชน์ของ
ลูกความตามกฎหมาย และเป็นความรับผิดชอบ
ของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อจุดประสงค์ให้ลูกความ
ได้รับความถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งถือว่าเป็นงานที่มี
ความสำคัญต่อส่วนรวม ต่อการอำนวยยุติธรรม
ของรัฐ ไม่ใช่สัญญาส่วนตัวระหว่างลูกความกับ
ทนายความเท่านั้น แต่เป็นพันธกรณีที่ทนายความ
จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ลูกความโดยไม่คำนึงว่า
ทนายความจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ นอกจากนี้
นั้นการปฏิบัติงานวิชาชีพทนายความมีสิทธิพิเศษ
(Privilege) ในการรักษาความลับของลูกความมี
สิทธิพิเศษในการทำงานโดยอิสระ ปราศจากการ
ครอบงำ การแทรกแซง หรือการสั่งการใดๆ จาก
ลูกความหรือบุคคลใด เพื่อให้ทนายความได้ใช้
ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความ
ชำนาญในวิชาชีพทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
กับลูกความของตน ในกรณีที่ทนายความไม่
สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระได้ ทนายความมี
สิทธิถอนตัวออกจากการเป็นทนายความได้โดยไม่
ถือว่าผิดสัญญาจ้างแต่อย่างใด

๔. การผดุงความยุติธรรม

การผดุงความยุติธรรมเป็นหน้าที่ของ
ทนายความเพราะทนายความนั้นถือว่าเป็น
Officer of the Court เป็นนักกฎหมายที่ผดุงความ

^๔ แสง บุญเฉลิมวิภาส, *หลักวิชาชีพนักกฎหมาย*, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๐),
หน้า ๒๔.

ยุติธรรม หมายความว่า เป็นผู้ใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรม และเป็นผู้นำข้อเท็จจริงที่ถูกต้องไปสู่ศาล ไม่อาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อบิดเบือนความยุติธรรม หมายความว่า จะต้องพูดความจริง ต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติ คำพูดของนายความในการปฏิบัติหน้าที่สามารถใช้อ้างอิงในความถูกต้องได้เสมอ และนายความต้องใช้อุบายเพื่อประโยชน์ของความยุติธรรม ต้องปฏิบัติตามจารีตประเพณีของวิชาชีพ และปฏิบัติตามหลักธรรมในวิชาชีพ เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม และเชื่อถือไว้วางใจในวิชาชีพนายความได้ นายความต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมทั้งในการให้คำปรึกษากฎหมาย และในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล การปฏิบัติหน้าที่ของนายความเป็นการผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองเช่นเดียวกับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายสาขาอื่น และหน้าที่ในการผดุงความยุติธรรมนี้เป็นหน้าที่อันสำคัญที่นายความจะต้องกระทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนเป็นส่วนรวม

นายความต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและเคารพกฎหมาย วิชาชีพกฎหมายนั้นต้องใช้เพื่อการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน ซึ่งนายจะต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์เพื่อผลคือความยุติธรรม คำว่าบริสุทธิ์ หมายถึงการทำงานและผู้ทำงานจะต้องบริสุทธิ์ ในระหว่างความบริสุทธิ์กับความยุติธรรมนั้น เขาถือว่าความบริสุทธิ์สำคัญยิ่งกว่าผล คือความยุติธรรม เพราะ

เหตุว่า เมื่อวิธีการทำงานและผู้ทำงานไม่บริสุทธิ์แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็ใช้ไม่ได้ แต่ถ้าการทำงานมีความบริสุทธิ์แล้ว แม้ว่าจะไม่เกิดผลคือความยุติธรรม ก็อาจมีการแก้ไขได้ นายความจะต้องใช้ความรู้คู่กับคุณธรรม และมีจริยธรรมนำวิชาชีพเสมอ การใช้ความรู้เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางทรัพย์สินแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความ เป็นธรรมย่อมเป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรมตามหน้าที่ที่นายความจะไม่ช่วยเหลือลูกความให้กระทำผิดกฎหมาย หรือขัดขวาง

กระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) นายความจะต้องประกอบวิชาชีพโดยคำนึงถึงหน้าที่อันสำคัญทั้งสองประการนี้ตลอดเวลา ฉะนั้นผู้ประกอบวิชาชีพนายความที่ประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพนั้น จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาประโยชน์ของลูกความ และรักษาความยุติธรรมตามหลักวิชาชีพนายความได้อย่างสมบูรณ์^๕

หลักวิชาชีพนักกฎหมายที่เป็นนายความนี้มีหลักปฏิบัติหน้าที่ของนายความที่เกี่ยวกับลูกความและที่เกี่ยวกับศาล รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของนายความ

๕. คุณสมบัติของผู้ผดุงความยุติธรรม

คุณสมบัติของผู้ผดุงคุณธรรมมีหลักยึดด้านคุณธรรมและจริยธรรมคือ เมื่อมีกฎหมายบังคับใช้อยู่แล้ว ข้อพิจารณากฎหมายเป็นสิ่งที่มี

^๕ จิตติ ดิงศภัทย์, **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๑๐.

สภาพบังคับต่อบุคคลโดยทั่วไป ไม่เป็นการเฉพาะเจาะจงถึงสาขาวิชาชีพใดโดยเฉพาะ มาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมนั้น จะเป็นแนวทางของผู้ผดุงคุณธรรมควรปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงและดำรงตนให้มีความเหมาะสม เพื่อรักษาเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนาซึ่งตรงกับคำว่า อคติ ๔ ซึ่งหมายถึง สิ่งที่ไม่ควรไป ไม่ควรเดินไปหา ไม่ควรทำ ไม่ควรประพฤติ ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ๔ ประการ ดังนี้ อคติ ๔ อาจจะตีความหมายได้อีกมุมหนึ่งคือความลำเอียง ทั้ง ๔ ประการ เหตุแห่งความลำเอียงก็เนื่องมาจากมนุษย์ยังตัดกิเลสได้ไม่หมดนั่นเอง ยังมีความรัก ความชอบ ความโลภ ความโกรธและความหลง อยู่นั่นเอง ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อมนุษย์เราจะทำอะไรก็มักจะคิดถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้องก่อนเสมอ ทำให้เกิดความลำเอียงขึ้น ซึ่ง อคติ ๔ ประกอบด้วย ๑) ฉันทาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะรัก เพราะชอบเป็นพิเศษ ๒) โทสาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะชัง เพราะความเกลียดชัง ความไม่ชอบ ๓) ภยาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะกลัวหรือเกรงใจ และ ๔) โมหาคติ หมายถึง ความลำเอียงเพราะไม่รู้^๖

อคติ ๔ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอนให้คนเราให้ตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ยังทำหน้าที่เป็นนายความอยู่แล้วยิ่งต้องตระหนักให้มาก เพราะเป็นบุคคลที่ผดุงความ

ยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น อคติ ๔ จึงเป็นหลักธรรมสำคัญสำหรับบุคคลที่ทำงานด้านนายความเพราะเป็นผู้ผดุงความยุติธรรมให้กับสังคม

๖. การปฏิบัติหน้าที่ของนายความที่เกี่ยวกับลูกความ

๑. นายความต้องแย่งงานวิชาชีพนายออกจากงานส่วนตัว ไม่ควรนงานวิชาชีพที่ต้องทำเต็มเวลาเพื่อประโยชน์สูงสุดของลูกความไปปะปนกับงานส่วนตัว หรือมีผลประโยชน์ส่วนตัวในงานวิชาชีพนั้น นายความไม่ควรสนิทสนมกับลูกความมากจนเสี่ยงงาน เช่น ให้ความสนิทสนมมากจนขาดความเป็นกลาง หรือมีความสัมพันธ์ในทางชู้สาว มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือใช้จ่ายเงินร่วมกันจนแยกไม่ออกว่าเงินนั้นมีไว้เพื่อใช้งานวิชาชีพหรือเป็นเงินส่วนตัว นายความไม่ควรนำทรัพย์สินของลูกความมาใช้เสมือนเป็นของตนเอง ไม่ควรหยิบยืมเงินหรือกู้เงินลูกความมาใช้ ไม่นำเงินที่ลูกความมอบไว้เพื่องานวิชาชีพ (Escrow Fund) มาใช้เป็นส่วนตัว นายความจะต้องมีความเป็นอิสระในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้งานใช้ความคิดของนายความเกิดประโยชน์สูงสุดกับลูกความ โดยไม่มีอคติหรือลำเอียง นายความจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง ไม่เชื่อในทุกอย่างที่ลูกความบอกเล่าหรือไม่เชื่อในพยานหลักฐานทั้งหมดที่ลูกความนำมามอบให้แต่ นายความ

^๖ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พระธรรมปิฎก**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๕), หน้า ๒๔.

ต้องมีวิจารณ์ญาณของตนเองที่จะเชื่อหรือไม่ตาม เหตุผลและประสบการณ์ในวิชาชีพทนายความ

๒. การให้คำปรึกษาลูกความต้องกระทำ ในสถานที่และในเวลาที่เหมาะสม โดยปกติสถานที่ที่เหมาะสม คือ สำนักงานทนายความ ในห้องปรึกษาคดีที่บุคคลอื่นไม่สามารถได้ยินคำปรึกษาได้ และเวลาที่เหมาะสม คือ เวลาที่ปฏิบัติงานตาม ปกติของสำนักงานทนายความไม่ควรไปพบและให้ คำปรึกษาลูกความ ณ สถานที่อื่นนอกสำนักงาน ทนายความ เนื่องจากคำปรึกษาแนะนำของ ทนายความนั้นควรถือเป็นความลับ ลูกความควร จะให้เกิดิรติทนายความในการมอบหมายคดีที่ สำนักงานทนายความ และการไปพบเพื่อปรึกษาคดีต้องกระทำในสำนักงานทนายความ ซ้อยกเว้น ในเรื่องนี้อาจจะมีได้ ๓ กรณี คือ ๑) ลูกความเจ็บป่วยและมีเหตุจำเป็นที่ต้องพบทนายความ ณ สถานที่ที่ไม่ใช่สำนักงานทนายความก่อนที่ตนจะ หายป่วย ทนายความอาจจะไปพบลูกความที่โรง พยาบาลหรือสถานพยาบาลที่ลูกความพักรักษาตัว อยู่ได้ ๒) ลูกความเป็นผู้สูงด้วยคุณวุฒิหรือวัยวุฒิ ทนายความอาจจะไปพบลูกความนอกสำนักงานได้ เป็นครั้งคราว และ ๓) กรณีมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจ ก้าวล่วงได้ ทนายความสามารถไปพบลูกความ ณ สถานที่นอกสำนักงานได้ เช่น การประชุมบริษัท

หรือการเปิดพินัยกรรม ณ สถานที่อันเหมาะสม

นอกเหนือจากซ้อยกเว้นดังกล่าวแล้วต้อง ถือว่า ทนายความต้องทำงานและพบลูกความที่ สำนักงานทนายความเท่านั้น^๗

๗. จรรยาบรรณของทนายความ

ทนายความต้องรับความคิดเห็นของลูก ความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทนายความจะต้องรับ ฟังความคิดเห็นของลูกความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น พยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีหรืองานใน หน้าที่ของทนายความด้วยความสุ่มรอบคอบไม่ ควรอวดรู้หรืออวดดีว่าตนรู้ดีกว่าบุคคลอื่น แม้สิ่ง เหล่านั้นทนายความได้รู้อยู่แล้วหรือรู้มาก่อนก็ควร จะรับฟังด้วยความสนใจ ทนายความจะต้องให้ เกิดิรติผู้พูดและจะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี มีวิจารณ์ญาณ ที่ดี ไม่อคติ หรือไม่ลำเอียงเข้าข้างลูกความหรือ พยานคนใดคนหนึ่งเสมอไป ไม่ใจร้อนวู่วามอวด อ้างคุณวุฒิหรือความสามารถจนเกินควร การที่ ทนายความไม่เห็นด้วยกับข้อเท็จจริงใด ก็ควรเก็บ ความรู้สึกนั้นไว้แล้วหาโอกาสชี้แจงด้วยความสุจริต และเป็นกลางในเวลาที่เหมาะสม ควรรับฟังความ คิดเห็นของบุคคลอื่นอย่างสุภาพ มีสติและมีความ รอบรู้ในสิ่งที่รับฟังเสมอ^๘

^๗ สิทธิโชค ศรีเจริญ, **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย : ทนายความ**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : โครงการ ตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓๙.

^๘ พรสวรรค์ เพชรแดง, **พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘**, (กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์พิสิทธ์ เซ็นเตอร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๙.

๘. ด้านสิทธิประโยชน์

การตัดสินใจในการประกอบวิชาชีพจะต้องไม่มีประโยชน์ของนายความเข้าไปเกี่ยวข้อง การประกอบวิชาชีพนายความนั้น ต้องทำเพื่อประโยชน์ของลูกค้าเท่านั้น ไม่ใช่ทำเพื่อประโยชน์ของนายความ ฉะนั้น การตัดสินใจใดๆ ในการประกอบวิชาชีพของนายความจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของลูกค้า หรืออาจกล่าวได้ว่า ประโยชน์ของลูกค้าต้องมาก่อนประโยชน์ของนายความเสมอ นายความไม่ควรเอาประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ของนายความอาจจะมีวิธีการได้หลายวิธี วิธีการใดที่จะทำให้ลูกค้าได้ประโยชน์สูงสุดโดยเสียเวลาน้อยที่สุด ประหยัดค่าใช้จ่ายมากที่สุด นายความต้องเลือกวิธีการนั้น โดยไม่คำนึงว่าจะเกิดความยากลำบากเกิดความไม่สะดวกกับตน ได้ค่านายความน้อยหรือไม่ได้ค่านายความเลย นายความจะต้องไม่ตัดสินใจด้วยเหตุผลที่เกิดประโยชน์กับตน แต่ต้องระมัดระวังว่านายความมีหน้าที่รักษาประโยชน์ของลูกค้า การตัดสินใจในทุกขั้นตอนของงานวิชาชีพจะต้องทำเพื่อประโยชน์ของลูกค้าเท่านั้น ถ้าเอาประโยชน์ของนายความเข้าไปเกี่ยวข้องแล้วลูกค้าจะเสียหาย^๙

๑. การตัดสินใจรับงานวิชาชีพ นายความต้องไม่นำเหตุผลจากค่าจ้างมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ นายความจะโฆษณาตนเองเพื่อหาลูกค้าไม่ได้ นายความจะรับเงินหรือเก็บรักษาเงินใดๆ ของลูกค้าไม่ได้ จะพบปะกับลูกค้าโดยลำพังไม่ได้ เป็นต้น^{๑๐}

งานวิชาชีพนายไม่ใช่การค้าหากำไร ไม่มีวัตถุประสงค์อยู่ที่ค่าจ้าง งานวิชาชีพมีจุดประสงค์อยู่ที่การใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ประกอบวิชาชีพให้เกิดประโยชน์กับลูกค้าตามกฎหมายและคุณธรรมเท่านั้น

การช่วยเหลือลูกค้าตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ตามอุดมการณ์เพื่อการรับใช้ประชาชนของผู้ประกอบวิชาชีพ นายความควรภาคภูมิใจในอุดมการณ์รับใช้ประชาชนของตน เพื่อการอำนวยความสะดวกให้ผู้ด้อยโอกาส โดยปกติแล้วนายความจะต้องช่วยเหลือลูกค้าโดยไม่มีค่าตอบแทนไม่ว่าจะเป็นกรณีศาลมีหนังสือขอแรงนายความตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ หรือกรณีเพื่อความเป็นธรรมเมื่อลูกค้าเป็นผู้ยากไร้และได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัส ถูกข่มเหงรังแกด้วยเหตุไม่เป็นธรรม นายความจะต้องเข้าไปช่วยเหลือลูกค้าโดย

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐.

^{๑๐} ดิเรก ควรสมาคม, คำอธิบายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒๔.

ไม่มีค่าตอบแทน การช่วยเหลือลูกความโดยไม่มีค่าตอบแทนเช่นนี้จะต้องกระทำโดยสุจริต ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงและไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น แม้ต่อมาลูกความจะพอมิทรัพย์สินตอบแทนได้แต่ทนายความก็ไม่ควรรับเพราะทนายความได้รับคตินั้นไว้ด้วยเจตนาว่าจะช่วยเหลือลูกความโดยไม่มีค่าตอบแทน ทนายความควรปฏิบัติงานในคตินั้นจนเสร็จสิ้น ไม่กลับเรียกร้อยค่าตอบแทนเมื่อลูกความสามารถจะตอบแทนได้ หรือในที่สุดเมื่อลูกความได้รับประโยชน์จากผลงานของตนแล้ว^{๑๑}

๒. ทนายความต้องไม่จ่ายเงินให้บุคคลที่หากดีมาให้ เนื่องจากงานวิชาชีพไม่ใช่การค้า ฉะนั้น การรับงานของทนายความจึงเป็นกรณีที่ลูกความต้องการพบทนายความด้วยความเคารพนับถือ และมีความประสงค์จะมอบคตินั้นให้ทนายความช่วยเหลือในทางกฎหมาย ทนายความจะต้องไม่ยุยงส่งเสริมให้ประชาชนเป็นความ หรือแนะนำให้เกิดข้อพิพาท แต่ควรรับเป็นทนายความเฉพาะคดีที่มีความจำเป็นต้องใช้วิชาชีพกฎหมายช่วยเหลือลูกความเท่านั้น ทนายความจะไม่กระทำการใดๆ เพื่อชักชวนหรือผูกมัดให้เขาต้องมอบคดีให้ เช่น การให้ค่านายหน้าหากดีมาให้ การออกเงินค่าธรรมเนียมศาลให้ไปก่อน หรือการตกลงกับลูกความว่า ตนจะไม่เรียกค่าทนายความแต่ขอเรียกเพียงค่าใช้จ่ายเท่านั้น ซึ่งการเรียกค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะเป็นค่าตอบแทนนั้น ก็ถือว่าเป็นการ

ชักชวนให้ลูกความมอบคดีให้ด้วย เหตุผลที่ทนายความไม่เรียกค่าทนายความ

ทนายความจะไม่เรียกเงินพิเศษซึ่งมีความหมายไปในทางติดสินบนเจ้าหน้าที่หรือศาล ไม่ว่าทนายความจะนำเงินนั้นไปดำเนินการตามที่เรียกร้องจริงหรือไม่ การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการทำลายตนเองและสถาบันที่เกี่ยวข้องอย่างรุนแรงและที่สำคัญที่สุดก็คือ ค่าทนายความนั้นต้องได้โดยสุจริต สมเกียรติ สมฐานะของผู้ผดุงความยุติธรรมของบ้านเมือง และค่าทนายความที่ได้รับมานั้นต้องเป็นเงินที่บริสุทธิ์ไม่ใช่เงินที่ได้มาจากการทุจริตคดโกง หรือกระทำผิดคิดร้าย^{๑๒}

๓. ทนายความไม่ควรรับงานจนกว่าจะทราบข้อเท็จจริงที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ งานวิชาชีพเป็นงานที่ต้องใช้วิชาความรู้ ประสบการณ์ของทนายความเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ก่อนที่ทนายความจะรับคดีใดทนายความควรตรวจสอบข้อเท็จจริง พยานหลักฐานในเรื่องนั้นๆ ให้ละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการขัดกันของผลประโยชน์ หรือประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ทั้งของทนายความและลูกความคนก่อน ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความลับของลูกความคนก่อนซึ่งคดีเสร็จไปแล้ว หรือยังดำเนินการอยู่ก็ตาม หรือเอาความลับของลูกความคนหนึ่งมาใช้เป็นประโยชน์กับลูกความอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ขัดแย้งกัน หรือการทำความคตินั้นมีผล

^{๑๑} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๘/๒๕๐๗.

^{๑๒} พรสวรรค์ เพชรแดง, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘, (กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๓-๑๔.

ระทบกับประโยชน์ที่นายความมีอยู่ หรือเอื้อประโยชน์ให้นายความได้รับประโยชน์มากขึ้น หรือน้อยกว่าเดิม ในกรณีที่มีผลประโยชน์ขัดกัน เช่นนี้ นายความต้องปฏิเสธไม่รับคดีนั้น นายความต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายให้ครบถ้วนถูกต้องก่อนที่รับคดี อย่ายรับคดีก่อนรับทราบข้อเท็จจริงโดยละเอียด และอย่ารับรองผลคดีก่อนตัดสินใจรับเป็นนายความ^{๑๓}

๔. นายความต้องไม่อวดอ้างกับลูกความว่าสามารถชนะคดีนั้นได้ด้วยความเก่งหรือความชำนาญของตน และเคยชนะคดีเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว นายความจะต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐานให้เพียงพอในระดับหนึ่งแล้ว ทำความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในปัญหานั้นไปให้ลูกความพิจารณา หากลูกความเห็นชอบด้วยกับความเห็นและวิธีดำเนินคดีนั้น นายความจึงจะรับคดีนั้นไว้ดำเนินการ นายความจะต้องทำหน้าที่ไปตามความจริง ไม่บิดเบือนความจริง หรือแนะนำให้ลูกความบิดเบือนความจริง ไม่ปิดบังข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใดๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว อย่ายรับรองผลงานว่าจะชนะคดีแน่นอน เพราะการตัดสินคดีเป็นเรื่องของศาล ไม่ใช่เรื่องที่นายความจะมาอวดอ้างล่วงหน้าได้ การประกอบวิชาชีพนายความต้องเป็นไปตามเหตุผลของข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอย่างตรงไป

ตรงมา ไม่ใช่พาลูกความไปเสี่ยงกับความเท็จหรือการพุดหลอกลวงให้หลงเชื่อว่าจะชนะคดี^{๑๔}

๕. ในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ยอมความกันได้ นายความควรให้ลูกความประนีประนอมยอมความกัน หลักในคดีแพ่ง คือ หลักการยินยอม ถ้าลูกความยินยอมที่จะเลิกคดีหรือมีความประสงค์ที่จะประนีประนอมยอมความ นายความต้องดำเนินการไปตามความประสงค์ของลูกความด้วยความเต็มใจ อย่ายโต้แย้งคัดค้าน หรืออย่าแสดงความคิดเห็นอื่นใด เพื่อจะทำคดีนั้นต่อไป หรือพุดให้ลูกความสับสนไม่มั่นใจในการตัดสินใจเลิกคดีของเขา นายความต้องรักษาประโยชน์ของลูกความด้วยการให้คำแนะนำข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เหตุผลและประโยชน์ที่จะได้รับจากการประนีประนอมยอมความกันได้ หรือสามารถเลิกคดีกันได้ด้วยความถูกต้องเป็นธรรม

ในกรณีที่ลูกความประสงค์ที่จะเปลี่ยนนายความคนใหม่ นายความควรดำเนินการไปตามความประสงค์ของลูกความโดยสุจริตและจริงใจ อย่ายโกรธที่ลูกความไม่ให้ทำงานต่อไป เพราะงานเป็นความรับผิดชอบของนายความ งานไม่ใช่ลาภหรือประโยชน์ของนายความ นายความต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบในวิชาชีพ เมื่อลูกความไม่ประสงค์ให้รับผิดชอบอีกต่อไปก็ควรคืนคดีไป อย่ายดื้อดึงหรือเหนียวรั้งคดีนั้นไว้

^{๑๓} สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๘), หน้า ๓๙๑.

^{๑๔} สภานายความ, *พระราชบัญญัตินายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ พร้อมด้วยกฎกระทรวง และข้อบังคับสภานายความที่เกี่ยวข้อง*, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ สภานายความ, ๒๕๔๗), หน้า ๕๒.

โดยเห็นกับประโยชน์ส่วนตนหรือเพราะเหตุยังมีค่า
ทนายความติดค้างอยู่ การดำเนินคดีที่ไม่ได้รับการ
สนับสนุนจากลูกความนั้น ทนายความไม่สามารถ
รักษาประโยชน์ของลูกความได้เต็มที่ เป็นการ
ปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดแย้งกับความประสงค์ของ
ลูกความ^{๑๕}

๖. เมื่อเกิดการขัดแย้งกับลูกความใน
ภารกิจตามวิชาชีพ ทนายความต้องขอถอนตัวจาก
คดีหรืองานที่ทำอยู่นั้นทันที การประกอบวิชาชีพ
ของทนายความจะต้องมีความเป็นอิสระทางความ
คิดและการตัดสินใจ เมื่อมีความขัดแย้งกับลูกความ
เกี่ยวกับภารกิจที่ทนายความต้องรับผิดชอบตาม
วิชาชีพ การทำงานของทนายความจะลด
ประสิทธิภาพลงไปการรักษาประโยชน์ของลูก
ความได้ ทนายความจึงไม่ควรทำงานภายใต้ความ
ขัดแย้งกับลูกความแต่การขัดแย้งนั้นจะต้อง
เป็นการขัดแย้งในสาระสำคัญที่เกี่ยวกับงานวิชาชีพ
ที่ทนายความจะต้องรับผิดชอบต่อลูกความเท่านั้น
ไม่ใช่การขัดแย้งเรื่องค่าจ้างหรือค่าตอบแทน
เพราะการขัดแย้งเรื่องค่าทนายความนั้นไม่ถือ
เป็นการขัดแย้งที่จะถอนตัวได้ เนื่องจากการ
ประกอบวิชาชีพทนายความไม่มีวัตถุประสงค์ที่ค่า
จ้างหรือค่าตอบแทน แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อความ
บริสุทธิ์ยุติธรรมในการใช้วิชาชีพให้เกิดประโยชน์
กับประชาชนเป็นส่วนรวม และเพื่อผดุงความ
ยุติธรรมของบ้านเมือง^{๑๖}

๗. การถอนตัวจากการเป็นทนายความ
ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า เพื่อให้ลูกความมีเวลาพอ
สมควรที่จะหาทนายความคนใหม่ เมื่อมีเหตุสมควร
และจำเป็นที่ทนายความจะต้องถอนตัวจากการ
เป็นทนายความไม่ว่าด้วยเหตุใด ทนายความต้อง
บอกกล่าวให้ลูกความทราบล่วงหน้าเพื่อให้ลูก
ความมีเวลาเพียงพอที่จะหาทนายความคนใหม่มา
รับผิดชอบคดี อย่าถอนตัวโดยกะทันหันจนลูก
ความไม่สามารถจัดหาทนายความได้ทัน อย่าถอน
ตัวในเวลาที่ไม่เหมาะสมและอาจมีผลกระทบต่อ
ความคิดเห็นของผู้อื่น อย่าถอนตัวเพราะกลัวว่าจะ
เสียชื่อเสียงหรือถูกเกลียดชังหากจะต้องทำคดีนั้น
ต่อไป อย่างถอนตัวเพราะกลัวว่าจะได้รับอันตราย
จากการข่มขู่หรือจากอิทธิพลใดๆ ทนายความจะ
ต้องเป็นหลักให้ลูกความฟังได้ในเวลาที่ลูกความมี
ปัญหา และต้องการที่พึ่งแม้เขาจะเป็นอาชญากร
ก็ตาม ทนายความต้องกล้าหาญและมีเหตุผลที่จะ
ปกป้องประโยชน์ของลูกความตามกฎหมาย

หลักสำคัญในการถอนตัวจากการเป็น
ทนายความนั้น ทนายความต้องกระทำเพื่อ
ประโยชน์ของลูกความเท่านั้น ไม่ใช่กระทำเพื่อ
ประโยชน์ของทนายความ หรือเพื่อต่อรองสร้าง
เงื่อนไขให้ลูกความได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

๘. ไม่แนะนำผู้ส่งเสริมให้ลูกความ
กระทำผิดกฎหมาย ทนายความนั้นมีฐานะเป็น
Officer of the court ทนายความเป็นเครื่องมือ

^{๑๕} วรณชัย บุญบำรุง และคณะ, **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๕), หน้า ๒๔.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

ของความยุติธรรม เป็นผู้นำข้อความจริงไปสู่ศาล เป็นผู้มีหน้าที่ผดุงความยุติธรรมตามกฎหมาย ทนายความจะต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) เช่น การฟ้องเท็จ เบิกความเท็จ ทำเอกสารเท็จ ประวิงคดี วิ่งเต้นคดี ขัดขวางการเบิกความของพยานหรือการนำพยานหลักฐานที่ถูกต้องมาเสนอศาล ไม่แนะนำหรือส่งเสริมให้ลูกความกระทำผิดกฎหมายในทุกกรณี ทนายความมีหน้าที่ต้องห้ามปรามหากทราบว่าลูกความจะกระทำผิดกฎหมาย ถ้าลูกความไม่เชื่อทนายความต้องถอนตัวจากการเป็นทนายความทันที ทนายความจะต้องไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบเอาเปรียบคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเอาใจลูกความของตน หลอกลวงศาลเพื่อผลแห่งคดี นอกจากนี้ทนายความจะต้องไม่กระทำหรือยินยอมให้ผู้อื่นใดกระทำในสิ่งที่บิดเบือนหรือปกปิดความจริงหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรมได้^{๑๗}

๙. ไม่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งซึ่งมีทนายความอยู่แล้ว ในการประกอบวิชาชีพทนายความนั้น ทนายความจะต้องให้เกียรติผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกันซึ่งมีความรับผิดชอบในงานวิชาชีพของเขา ทนายความไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวรับรู้หรือให้คำปรึกษาใดๆ เกี่ยวกับการทำงานของทนายความคนอื่น โดยทนายความคนนั้นไม่ทราบหรือไม่ยินยอม ทนายความไม่ควรให้คำ

ปรึกษาแนะนำลูกความที่มีทนายความอยู่แล้ว ฉะนั้นในกรณีที่มีบุคคลใดมาขอคำปรึกษาแนะนำทางกฎหมาย หรือขอความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความคนใด ควรสอบถามก่อนว่า เขามีหรือเคยมีทนายความหรือไม่ ถ้าเขามีหรือเคยมีทนายความคนใด ควรสอบถามทนายความของเขา ไม่ควรให้คำปรึกษาแนะนำหรือวิจารณ์การทำงานของทนายความคนใดให้ลูกความของเขาฟัง เว้นแต่ทนายความผู้นั้นจะอยู่ด้วย หรือทนายความผู้นั้นยินยอมให้ลูกความของเขาขอคำปรึกษาแนะนำจากเราได้ การให้คำปรึกษาแนะนำวิเคราะห์ข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายใดๆ ตามที่เขาเห็นชอบยินยอมนั้น ควรให้ทนายความที่รับผิดชอบในคดีนั้นได้รับทราบโดยสุจริตตรงไปตรงมาตามหลักวิชาชีพทนายความ^{๑๘}

๑๐. ทนายความจะต้องรายงานความคืบหน้าของคดีที่ตนรับผิดชอบลูกความอย่างต่อเนื่อง ทนายความจะต้องรายงานความคืบหน้าของงานหรือคดีที่ตนรับผิดชอบต่อลูกความเป็นระยะๆ อย่างขาดการติดต่อ หรือขาดการรายงานคดี ไม่ว่าจะผลจะออกมาในทางดีหรือไม่ดี ไม่ควรปกปิดความผิดพลาด หรือความเสียหายที่เกิดกับลูกความเพราะความบกพร่องของตนไว้นานเกินไป อย่างกลัวที่จะแก้ปัญหาด้วยสติปัญญาและศักดิ์ศรีของวิชาชีพทนายความ งานที่มีปัญหายังต้องการความจริงเพื่อให้ลูกความได้ทราบและร่วมแก้ปัญหาและเมื่อคดี

^{๑๗} สภานายความ, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ พร้อมด้วยกฎกระทรวง และข้อบังคับสภานายความที่เกี่ยวข้อง, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ สภานายความ, ๒๕๔๗), หน้า ๕๔.

^{๑๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

หรืองานวิชาชีพเสร็จเรียบร้อยแล้ว หมายความว่า จะต้องรายงานให้ลูกความทราบและจะต้องคืนเอกสารทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ให้ลูกความโดยเร็ว อย่าเก็บไว้นานเกินสมควร

ในคดีแพ่งที่ถึงที่สุด ถ้าลูกความมีสิทธิ บังคับคดีได้ตามคำพิพากษา หมายความว่า ยังมีหน้าที่ต้องติดตามบังคับคดีให้จนเสร็จสิ้น การที่ศาลมี คำพิพากษาจนถึงที่สุดแล้ว แต่หมายความว่าไม่ได้ ติดตามบังคับคดีให้ลูกความถือว่าไม่รักษา ประโยชน์ของลูกความอย่างครบถ้วน เพราะการ ติดตามบังคับคดีตามคำพิพากษานั้นเป็นการรักษา ประโยชน์ของลูกความและเป็นการผดุงความ ยุติธรรมเพื่อให้พิพากษาของศาลศักดิ์สิทธิ์มีผล บังคับได้จริงตามกฎหมาย เมื่อการบังคับคดีเสร็จ สิ้นหมายความว่าต้องคืนเอกสารทรัพย์สินหรือสิทธิ ใดๆ ที่ได้มาจากการบังคับคดีให้กับลูกความโดยเร็ว การส่งมอบเอกสารทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องมีรายละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษรให้ลูกความตรวจสอบ ความถูกต้องและลงชื่อรับมอบไปในเวลาอัน เหมาะสม^{๑๙}

๙. การปฏิบัติหน้าที่ของนายความเกี่ยวกับศาล

๑. การปฏิบัติตนในบริเวณศาล การปฏิบัติหน้าที่ของนายความในบริเวณศาลนอก

ห้องพิจารณานั้น ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ หรืองานติดตามคำสั่งศาล งาน บังคับคดีของศาลการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว นายความจะต้องมีความเคารพสถานที่และ สถาบันศาลยุติธรรม นายความต้องแต่งกาย สุภาพเรียบร้อย ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของ ประชาชนที่ไปศาลให้มีความเคารพสถานที่และ สถาบันศาลยุติธรรม การปฏิบัติงานในบริเวณศาล นายความต้องมีความระมัดระวังในความประพฤติ การพูดจากับเพื่อนนายความก็ดี กับเจ้าหน้าที่ของ ศาลก็ดี ต้องใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อย นายความ จะต้องปฏิบัติตามระเบียบของศาลหรือของเจ้า หน้าที่ศาล เพื่อให้งานศาลและการบริหารงาน ยุติธรรมเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย นายความ ต้องแนะนำลูกความ พยานหรือบุคคลที่เข้ามาใน บริเวณศาลให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมใน บริเวณศาล เช่น ไม่ดื่มสุราเข้ามาในบริเวณศาล หรือไม่บันทึกเสียงหรือบันทึกภาพใดๆ ในบริเวณ ศาล นายความต้องไม่ฝ่าฝืนระเบียบราชการของ ศาลแม้เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายกับระบบงานธุรการของศาลหรือทำให้ประชาชน เข้าใจผิดในงานธุรการของศาลได้^{๒๐}

๒. การปฏิบัติตนในศาล

๒.๑ ในห้องพิจารณาคดี นายความ ต้องแต่งตัวตามข้อบังคับว่าด้วยมารยาทนายความ

^{๑๙} สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๘), หน้า ๓๙๖, ๔๓๓.

^{๒๐} สภานายความ, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ พร้อมด้วยกฎกระทรวง และข้อบังคับสภา ทนายความที่เกี่ยวข้อง, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ สภานายความ, ๒๕๕๗), หน้า ๕๑-๕๒.

ทนายความ ทนายความที่มีสิทธิสวมครุยเนติบัณฑิต ต้องสวมครุยก่อนศาลออกนั่งพิจารณา ทนายความต้องนั่งให้เรียบร้อย ไม่นั่งไขว่ห้าง สุกบู่หรือสูบบุหรี่ ทนายความต้องนั่งในที่ของตนในขณะที่ศาลออกนั่งพิจารณา มีความพร้อมที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณา การขอตรวจเอกสารหรือสำนวนคดีของศาลต้องขออนุญาตศาลก่อน การเข้าหรือออกนอกห้องพิจารณาในขณะที่ศาลนั่งพิจารณาจะต้องขออนุญาตศาลทุกครั้ง

ทนายความต้องไม่เขียนคำฟ้องคำให้การหรือคำคู่ความใดๆ ที่เป็นเท็จต่อศาล ไม่เขียนคำคู่ความคำร้องหรือคำแถลงเสียคดีผู้อื่นหรือศาล ทนายความต้องไม่แสดงอารมณ์โกรธหรือความไม่พอใจ หรือความเป็นปรีดากับผู้อื่นในห้องพิจารณา ทนายความต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล หากเห็นประชาชนผู้เข้าฟังการพิจารณาประพฤติตัวไม่เหมาะสมหรือไม่เรียบร้อยในห้องพิจารณาควรแนะนำตักเตือน หากไม่เชื่อฟังต้องแจ้งให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ศาลทราบ

๒.๒ การใช้ถ้อยคำในห้องพิจารณาคดี ในขณะที่ศาลนั่งพิจารณาคดี ทนายความที่อยู่ในห้องพิจารณาคดีนั้นจะต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพเรียบร้อยให้เกียรติศาล พนักงานอัยการและทนายความฝ่ายตรงข้ามเสมอ การพูดกับศาลหรือยื่นแถลงข้อความใดๆ ต่อศาล หรือตอบคำถามศาล ทนายความจะต้องลุกขึ้นยืนพูดหรือแถลงด้วยความเคารพทุกครั้ง การโต้แย้งศาลตามกฎหมายวิธีพิจารณาความในขณะที่ศาลนั่งพิจารณาคดี ทนายความต้องทำด้วยความสุภาพเรียบร้อยตาม

ความเหมาะสม มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบของกฎหมายด้วยเหตุผลและข้อกฎหมายที่ตรงไปตรงมา การโต้แย้งหรือคัดค้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ควรโต้แย้งกับคู่ความฝ่ายตรงข้ามโดยตรง แต่ควรแถลงต่อศาลเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในเรื่องนั้นกับคู่ความฝ่ายตรงข้ามตามคำคัดค้าน ทนายความควรใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมและจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของลูกค้าความเท่านั้นไม่ควรพูดก้าวร้าว วกวน ขี้ซำก นอกประเด็น ไม่ควรคัดค้านในเหตุที่ไม่เป็นสาระ ไม่ยืนยันความเห็นหรือดูหมิ่นความผิดพลาดบกพร่องของใครๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับคดีนั้นหรือไม่ ไม่อวดรู้หรืออวดดีเพื่อหาคะแนนนิยมจากลูกค้าหรือผู้เข้าฟังการพิจารณา ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ศาลหรือทนายความคนอื่นกำลังพูดหรือแถลงข้อความหรือซักถามพยานอยู่ไม่ควรพูดขึ้นลอยๆ หรือพูดแทรกในขณะที่ทนายความคนอื่นกำลังซักถามพยาน ทนายความควรปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนตามกฎหมายวิธีพิจารณาและวิธีปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีในศาล เพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปโดยเรียบร้อยประหยัดเวลาของศาลและคู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๓ การว่าความในศาล เป็นกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริงในห้องพิจารณาคดีของศาล ทนายความต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ต้องเตรียมคดีมาอย่างละเอียดรอบคอบเตรียมพยานบุคคล พยานเอกสารให้พร้อมในการสืบพยานแต่ละนัดดำเนินกระบวนการพิจารณาถูกต้องตามกฎหมายและวิธีพิจารณา ทนายความเป็น

เครื่องมือที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรม ต้องทำหน้าทีด้วยความตั้งใจเพื่ให้งานสำเร็จสมบูรณัด้วยดี ทนายความมีหน้าที่ตรวจสอบและแสวงหาความจริงเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เพื่อให้ศาลตัดสินคดีได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ทนายความไม่ควรเพิกเฉยหรือละเลยต่อสิ่งที่เห็นว่าไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม ไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเอาเปรียบ กลั่นแกล้ง ชัดขวาง ไม่ให้ออกาสผู้อื่นทำหน้าที่ตามกฎหมาย การซักถามพยานต้องใช้คำถามที่สุภาพเรียบร้อย ไม่ข่มขู่ หลอกลวง ยั่วยุ ก้าวร้าว ใช้คำหยาบหรือใช้คำถามให้หลงผิด ทนายความต้องไม่แสดงความเป็นปรปักษ์กับพยานในเวลาซักถามพยาน ต้องไม่สงสัยหรือดูถูกพยานว่าเบิกความเท็จโดยอคติ ไม่กล่าวโทษหรือเพ่งโทษพยานว่า เป็นคนผิดคนเลว เพื่อให้เขาเกรงกลัวไม่กล้าเบิกความชัดเจน ทนายความไม่ควรสรุปคำเบิกความของพยานให้ผิดไปจากถ้อยคำที่พยานเบิกความต่อศาล ทนายความไม่ควรแสดงตนเป็นตัวความเสียหายเอง เมื่อลูกความไกรธพยานคนใดทนายความก็ไกรธตามลูกความ แสดงความเป็นปรปักษ์แทนลูกความเพื่อเอาใจลูกความ ทนายความต้องระลึกเสมอว่าการปฏิบัติหน้าทีของทนายความเป็นการรักษาความยุติธรรมเป็นส่วนรวมไม่มีจุดประสงค์มุ่งร้ายผู้ใดแม้บุคคลนั้นจะเป็นอาชญากรก็ตาม การว่าความในศาลต้องเน้นประเด็นปัญหาและสาระในคดี ไม่ควรกระทำในเรื่องนอกประเด็นและไม่เป็นสาระ ซึ่งจะทําให้กระบวนการพิจารณายุ่งยาก เป็นการเสียเวลาของศาลและคู่ความทุกฝ่าย

๒.๔ ทนายความต้องแสดงให้ลูกความและประชาชนทั่วไปเชื่อมั่นว่าศาลเป็นสถาบันที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้พิพากษาทุกท่านมีความเที่ยงธรรม เป็นกลางและปราศจากอคติ ทนายความต้องให้ความเคารพผู้พิพากษาทั้งในขณะนั่งพิจารณาและในบริเวณศาล ต้องหลีกเลี่ยงการแสดงความสัมพันธ์กับผู้พิพากษาแม้เป็นเพื่อนสนิทกันก็ตาม ในระหว่างที่ทนายความมีคดีอยู่กับผู้พิพากษาท่านใด ทนายความไม่ควรติดต่อสังคมสมาคมกับผู้พิพากษาท่านนั้นโดยเด็ดขาด ทนายความไม่ควรเปิดเผยสาระสำคัญอันเกี่ยวกับคดีให้กับผู้พิพากษาทราบเป็นการส่วนตัวลับหลังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ทนายความไม่ควรพูดประจบประแจงหรือกล่าวคำสรรเสริญเยินยอผู้พิพากษาจนเกินความเป็นจริง

๒.๕ ทนายความต้องระมัดระวังในการติดต่อหรือวิสาสะกับผู้พิพากษา แม้ผู้พิพากษาท่านนั้นจะไม่ได้นั่งพิจารณาคดีของตนก็ตาม การให้บริการหรือความเอื้อเฟื้อใดๆ แก่ผู้พิพากษาจนเกินสมควรอาจมีผลกระทบกับความคิดเห็นของประชาชน การอยู่ร่วมกันในสังคมทนายความและผู้พิพากษาอาจต้องมีการเอื้อเฟื้อสนับสนุนส่งเสริมกันเป็นธรรมดา แต่ขอให้ทำด้วยความเหมาะสมกับเวลา สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้นๆ ซึ่งจะต้องระมัดระวังว่าบุคคลอื่นอาจเข้าใจผิดได้ การติดต่อสังคมสมาคมระหว่างทนายความกับผู้พิพากษาจะต้องคํานึงว่า ผู้พิพากษาเป็นตัวแทนของสถาบันศาลสถิตยุติธรรมอันเป็นที่พึ่งของประชาชน ต้องไม่ทำให้อื่นสงสัยในความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาลอันเป็นสถาบันไม่ใช่นส่วนตัวของผู้พิพากษาท่านนั้น ทนายความไม่ควรกล่าวถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้พิพากษาท่านใดให้ ลูกความหรือผู้ใดทราบ ไม่ว่าผู้พิพากษาท่านนั้นจะ เกี่ยวข้องกับคดีที่ตนทำอยู่หรือไม่ การกล่าวถึง ความสัมพันธ์กับผู้พิพากษาท่านนั้นจะเกี่ยวข้องกับ คดีที่ตนทำอยู่หรือไม่ การกล่าวถึงความสัมพันธ์ กับผู้พิพากษาท่านใดเพราะเป็นเพื่อนรักหรือ เพราะเป็นญาติกันนั้นไม่ควรกระทำโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ใด

๒.๖ การปฏิบัติหน้าที่ของนายความ ในศาล นายความต้องตระหนักว่าตนมีฐานะเป็น OFFICER OF THE COURT นายความต้องดูแล รักษาประโยชน์ของลูกความและมีหน้าที่ในการ ผดุงความยุติธรรม นายความต้องช่วยเหลือศาล เจ้าหน้าศาล หรือคู่ความฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้การ พิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย นายความจะไม่ขอเลื่อนคดี เว้นแต่จะมี เหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้ การเลื่อนคดี นั้นมีผลกระทบกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย นายความจะต้องตัดสินใจด้วยความรอบคอบและ ระมัดระวังในประโยชน์ของบุคคลอื่นด้วย นายความ ต้องไปศาลตรงตามวันเวลานัดของศาลและไม่ว่า ศาลจะนัดให้นายความในศาลด้วยเหตุใด นายความ ต้องไปศาลตามหมายนัดหรือตามวันนัดของศาล ทุกครั้ง สำหรับนายความแล้ว ไม่มีภารกิจใดที่ สำคัญกว่าการไปศาลตามกำหนดนัด นายความ ต้องจัดให้ภารกิจอื่นมีความสำคัญน้อยกว่าการไป ศาลตามนัด นายความต้องไม่คิดว่าการไปศาลใน

บางเรื่องเป็นการเสียเวลาแต่ต้องตระหนักว่าการ ไปศาลแต่ละครั้ง เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพ ทนายความและเป็นการผดุงความยุติธรรมตาม หน้าที่ และทนายความต้องทำความเข้าใจกับพยาน และบุคคลทั่วไปว่าการไปศาลเป็นหน้าที่อันสำคัญ ของประชาชนทุกคน^{๒๑}

๓. การปฏิบัติหน้าที่โดยทั่วไปของ ทนายความ การปฏิบัติตนของทนายความในหน้าที่ ทั่วไป หรือการดำรงตนในสังคมของทนายความนั้น มีหลักวิชาชีพในการปฏิบัติตนเพื่อให้การเป็น ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความได้รับการยอมรับ นับถือจากประชาชนทั่วไป ดังนี้

๓.๑ ดำรงตนตามอัตภาพของ ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีเกียรติ ทนายความจะต้อง ดำรงตนเป็นสุภาพบุรุษ เป็นผู้มีความรู้และมี คุณธรรม ไม่โลภในค่าจ้างจนเป็นการเบียดเบียนผู้ อื่นไม่แสวงหาความร่ำรวยบนความทุกข์ยากของ ลูกความ ไม่เห็นแก่เงิน การประกอบวิชาชีพไม่ใช่ การค้าไม่ควรถือเอาเงินเป็นจุดประสงค์ในการ ทำงาน ควรมีความคิดช่วยเหลือทำประโยชน์ให้ บุคคลอื่น ยิ่งกว่าประโยชน์ของตนเอง

๓.๒ ทนายความต้องมีความเป็น อิสระในวิชาชีพ มีความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต เพื่อดำรงความถูกต้องเป็นธรรม ไว้ในสังคม นายความต้องเป็นผู้นำทางความคิด และสติปัญญา เป็นผู้นำมติมหาชนไม่หวั่นไหวใน การกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เกรงกลัวกัมมศิระษะให้กับ

^{๒๑} สภานายความ, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ พร้อมด้วยกฎกระทรวง และข้อบังคับสภา ทนายความที่เกี่ยวข้อง, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ สภานายความ, ๒๕๔๗), หน้า ๕๑.

ความชั่วร้าย เพื่อแลกกับเงินความสุข หรืออำนาจ
วาสนาของตนจนกระทั่งปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง
ไม่ได้ หมายความว่าต้องดำรงศักดิ์ศรีของผู้ประกอบ
วิชาชีพไม่เข้าข้างลูกความในทุกกรณีเพื่อหวังค่า
ตอบแทน ไม่เป็นตัวความเสียเอง พุดแทนลูกความ
ในทุกเรื่องโดยไม่ได้พิจารณาว่าสิ่งที่ลูกความให้พุด
นั้นถูกต้องหรือไม่^{๒๒}

๓.๓ การให้ความเห็น ไม่ว่าจะเห็น
ความเห็นส่วนตัวหรือความเห็นในวิชาชีพกับบุคคล
ใดหรือแก่สาธารณชน หมายความว่าต้องแสดงความ
คิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ไม่หวังฐานะของตนหรือ
หวังเงินค่าทนายความจนไม่กล้าพุดในสิ่งที่ควรพุด
ทนายความจะไม่ยอมให้ผู้ใดมาสั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่
ถูกต้อง ทนายความต้องมีความเป็นอิสระในการ
ดำรงตนในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสุจริต
กล้าหาญเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ทนายความจะ
ต้องไม่ติดใจในอบายมุข อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย
ในหน้าที่การงานและความไม่ไว้วางใจของประชาชน
ทนายความต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นที่ยึดของ
ประชาชนได้ตลอดเวลา

๓.๔ ทนายความต้องรักษาความลับ
ที่ได้มาจากการประกอบวิชาชีพตลอดไป การกล่าว
ถึงข้อเท็จจริงใดๆ ที่ได้รับฟังมาจากลูกความในการ
ปฏิบัติหน้าที่ ต้องระมัดระวังความเสียหายที่อาจ
จะเกิดกับลูกความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง แม้การ
ปฏิบัติหน้าที่ของทนายความได้สิ้นสุดลงแล้ว
ทนายความก็ยังต้องรักษาความลับของลูกความนั้น

ตลอดไป เหมือนยังเป็นทนายความลูกความกันอยู่
ทนายความต้องไม่พุดเท็จทั้งในงานวิชาชีพและ
เรื่องส่วนตัว คำพุดของทนายความนั้นลูกความและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจใช้อ้างอิงในความถูกต้องได้เสมอ
ทนายความพึงตระหนักว่า เกียรติยศ ศักดิ์ศรี ความ
เจริญรุ่งเรืองของวิชาชีพทนายความนั้นอยู่ที่
ทนายความสามารถรักษาความสัตย์สุจริตไว้ได้
ตลอดไป

๓.๕ ทนายความจะต้องรับคดีหรือ
งานที่ประชาชนทั่วไปต้องการให้ทนายความช่วย
เหลือ การปฏิเสธไม่รับคดีเป็นการปฏิเสธความ
ยุติธรรม เว้นแต่จะมีเหตุผลพิเศษในเรื่องนั้นๆ เช่น
มีการขัดแย้งผลประโยชน์ (Conflict of Interest)
หรือการทำงานนั้นจะเป็นการเปิดเผยความลับของ
ลูกความคนอื่นหรือเป็นการกระทำผิดกฎหมาย
ทนายความไม่ควรจะทำงานให้ลูกความคนหนึ่งคน
ใดโดยเฉพาะ หรือทำงานให้กับลูกความแต่ละ
คนในมาตรฐานที่แตกต่างกัน แต่ควรเป็น
ทนายความของประชาชนผู้ประสงค์จะได้รับ
บริการทางวิชาชีพในมาตรฐานที่สูงเท่าเทียมกัน
และประชาชนทั่วไปสามารถมอบคดีให้ทนายความ
คนใดรับผิดชอบได้ เพราะต้องถือว่าทนายความทุก
คนมีมาตรฐานทางวิชาชีพเท่าเทียมกัน

๓.๖ การติดต่อสื่อสารกับตัวความที่มี
มีทนายความอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเรื่องนั้นจะเป็นคดีใน
ศาลหรือไม่ ทนายความควรติดต่อกับทนายความ
ของตัวความก่อน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อโดยคำพุด

^{๒๒} วรรณชัย บุญบำรุง และคณะ, **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๕), หน้า ๕๑.

หรือโดยหนังสือ ทนายความควรให้เกียรติผู้ร่วมวิชาชีพทนายความให้เขาได้พิจารณาข้อมูลเหล่านั้นก่อนเพื่อให้ทนายความผู้นั้นมีโอกาสรักษาประโยชน์ลูกความของเขาได้ ไม่ควรติดต่อกับตัวความโดยตรง เว้นแต่ทนายความของเขาจะทราบและยินยอมให้ติดต่อกับตัวความโดยตรงได้

ข้อควรปฏิบัติของทนายความดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นหลักวิชาชีพของทนายความที่ควรยึดถือและปฏิบัติให้ถูกต้องตลอดเวลาที่ยังดำรงตนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความอาวุโสควรแนะนำสั่งสอนทนายความรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพทนายความให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของวิชาชีพ อุดมการณ์ในการรับใช้ประชาชน จารีตประเพณีของนักกฎหมายที่ดี ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นทนายความ นอกจากนี้ ยังเป็นหน้าที่ของทนายความทุกคนจะต้องใส่ใจดูแลเพื่อนผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ ให้ปฏิบัติตามหลักวิชาชีพของทนายความให้เป็นมาตรฐานอันเดียวกัน เพื่อความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาของสถาบันทนายความ และเป็นการรวมพลังของผู้ประกอบวิชาชีพทนายความให้เข้มแข็ง เป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทนายความทุกคนมีหน้าที่สอดส่องดูแลไม่ให้ทนายความคนใดคนหนึ่งประพฤติผิดหลักวิชาชีพ เพราะการเสื่อมเสียของผู้ประกอบวิชาชีพแม้เพียงผู้เดียว อาจมีผลกระทบถึงผู้ประกอบวิชาชีพที่ดีอีกหลายคน และส่งผลไปถึงสถาบันทนายความได้^{๒๓}

๑๐. สรุป

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอนเรื่องอคติ ๔ เพื่อให้บุคคลได้ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง การปฏิบัติก็ควรให้มีข้อยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ควรถอยไปตามใจชอบ และความเกลียดชัง ยิ่งแล้วทำหน้าที่ทนายความ ยิ่งต้องตระหนักให้มาก เพราะเป็นงานที่สร้างความชอบธรรมให้กับสังคม ประชาชนหรือสังคมยังหวังที่จะพึ่งองค์กรทางกฎหมายเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับพวกเขา ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของนักกฎหมายและทนายความจำเป็นต้องมีหลักในการพิจารณาคดี เพื่อให้เกิดความยุติธรรม หลักอคติ ๔ ซึ่งเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องและชอบธรรมสำหรับนักกฎหมายและทนายความเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อเรายังเป็นปุถุชนอยู่ก็ย่อมมีความลำเอียงอยู่เป็นธรรมดาไม่มากนักน้อย แต่เราก็ควรพยายามสร้างความยุติธรรมให้มากด้วยการพยายามละความลำเอียงลง แม้เพียงเล็กน้อยก็ยังดี

หลักวิชาชีพของทนายความที่ควรยึดถือและปฏิบัติให้ถูกต้องตลอดเวลาที่ยังดำรงตนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความ กล่าวคือ ทนายความต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและเคารพกฎหมาย วิชาชีพกฎหมายนั้นต้องใช้เพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ซึ่งจะต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์ เพื่อผลคือความยุติธรรม

^{๒๓} พรสวัสดี เพชรแดง, พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘, (กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์พิสิทส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๐.

คำว่าบริสุทธิ์ หมายถึง การทำงานและผู้ทำงานจะต้องบริสุทธิ์ ในระหว่างความบริสุทธิ์กับความยุติธรรมนั้น เขาถือว่าความบริสุทธิ์สำคัญยิ่งกว่าผลคือความยุติธรรม เพราะเหตุว่า เมื่อวิธีการทำงานและผู้ทำงานไม่บริสุทธิ์แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็ใช้ไม่ได้ แต่ถ้าวิธีการทำงานมีความบริสุทธิ์แล้ว แม้ว่าจะไม่เกิดผลคือความยุติธรรม ก็อาจมีการแก้ไขได้ หมายความจะต้องใช้ความรู้คู่กับคุณธรรม และมีจริยธรรมนำวิชาชีพเสมอ ฉะนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพ หมายความที่ประสบความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพนั้น จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาประโยชน์ของลูกค้าและรักษาความยุติธรรมตามหลักวิชาชีพหมายความได้อย่างสมบูรณ์

การว่าความในศาล เป็นกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริงในข้อพิพาทคดีของศาล หมายความต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ต้องเตรียมคดีมาอย่างละเอียดรอบคอบ เตรียมพยานบุคคล พยานเอกสารให้พร้อมในการสืบพยานแต่ละนัดดำเนินกระบวนการถูกต้องตามกฎหมายและวิธีพิจารณา หมายความเป็นเครื่องมือที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรม ต้องทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจเพื่อให้งานสำเร็จสมบูรณ์ด้วย

ดี เมื่อเป็นเช่นนี้ อาชีพทนายความ จึงมีความหมายเชื่อมโยงต่อชีวิตและสังคม นอกจากจะหมายถึง การทำมาหากินหรือการหาเลี้ยงชีวิตแล้วยังมีความหมายที่สื่อไปถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงหรือจุดมุ่งหมายที่แท้จริงได้ว่า อาชีพเป็นเครื่องช่วยแก้ไข ปัญหาของชีวิตและสังคม หรือเป็นเครื่องมือทำการ สร้างสรรค์ชีวิตและเป็นผลดีต่อสังคม ทำให้เกิดความสุขสมบูรณ์ในทุกด้าน อาชีพในหมายความนี้ จึงมุ่งที่วัตถุประสงค์ที่แท้ของการทำอาชีพนั้นตามกฎหมายธรรมชาติไม่ใช่เพียงตามกฎหมายมนุษย์หรือตามตกลงกัน (กฎหมาย)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความหมายของอาชีพ โดยทั่วไป คือ การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคล ต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและธรรมชาติ อันเนื่องมาจากความต้องการที่แตกต่างกัน ความถนัดความชำนาญของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน เพื่อตอบสนองด้านต่างๆ ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตต้องการที่แตกต่างกัน ความถนัดความชำนาญของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน เพื่อตอบสนองด้านต่างๆ ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิต เพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพ ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

คณิต ฌ นคร. **กฎหมายอาญาภาคความผิด**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

จิตติ ดิงศภัทย์. **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

- ดิเรก ควรสมาคม. **คำอธิบายหลักวิชาชีพนักกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๕๗.
- พรสวรรค์ เพชรแดง. **พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘**. กรุงเทพมหานคร : หจก.สำนักพิมพ์พิสิทธ์ เซ็นเตอร์, ๒๕๓๕.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พระธรรมปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ สำนักพิมพ์พุทธศาสนา ของธรรมสภา, ๒๕๕๕.
- วรรณชัย บุญบำรุง และคณะ. **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๕.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, ๒๕๕๐.
- สิทธิโชค ศรีเจริญ. **หลักวิชาชีพนักกฎหมาย : ทนายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โครงการ ตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
- สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา. **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๕๘.
- สภาทนายความ. **พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ พร้อมด้วยกฎกระทรวง และข้อบังคับสภา ทนายความที่เกี่ยวข้อง**. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ สภาทนายความ, ๒๕๕๗.